BOFIT-blogi

Kiinassa uusi suunnitelma, vanhat sävelet

Kiinan talous | 04.11.2020 | Juuso Kaaresvirta

KIRJOITTAJA

Juuso Kaaresvirta
Vanhempi ekonomisti

Kiina aikoo jatkaa seuraavat vuodet samalla polulla, jolla se on jo pitkään edennyt.

Kiinan kommunistisen puolueen kokouksiin on harvoin kohdistunut yhtä paljon mielenkiintoa kuin lokakuun lopun 19. keskuskomitean viidenteen täysistuntoon. En ainakaan itse muista kärkkyneeni yhtä innokkaasti Kiinan valtiollisen median nettisivuilla tietoja puoluekokouksen annista.

Kokous tiedettiin tärkeäksi, koska siellä päätettiin Kiinan kehityksen tulevista linjoista laatimalla viisivuotissuunnitelma vuosille 2021–2025 ja asettamalla pidemmän ajan tavoitteita.

Kiinan tulevaisuuden suunnitelmat ovat tärkeitä, koska ne koskettavat tavalla tai toisella meitä kaikkia. Kiina on maailman suurin tai toiseksi suurin talous ja monella tavalla nouseva mahti. Sen talouslinjaukset vaikuttavat suoraan moniin suomalaisyrityksiin. Samalla suurvaltakamppailu Yhdysvaltojen kanssa on kiihtymässä ja tulee jatkumaan pitkälle tulevaisuuteen. Myös suhteet Euroopan unioniin ovat kiristyneet.

Syyskuussa Kiina ilmoitti pyrkivänsä hiilineutraaliksi vuoteen 2060 mennessä. Maan päästöt ovat maailman suurimmat, ja se on ratkaisevassa asemassa ilmastonmuutoksen torjunnassa. Olisiko viisivuotissuunnitelmassa uusia tiukempia ympäristölinjauksia?

Suuresta mielenkiinnosta huolimatta uusi viisivuotissuunnitelma jäi sisällöltään hyvin laimeaksi annetun julkilausuman perusteella. Lyhyesti sanottuna Kiina aikoo jatkaa seuraavat vuodet samalla polulla, jolla se on jo pitkään edennyt. Pyritään kehittämään teollisuutta, vaurastumaan ja hitaasti uudistamaan taloutta. Ympäristöasiat on kuitattu ”päästöt kasvavat kunnes laskevat” -henkisellä lauseella.

Osittain laimeus johtuu kuitenkin siitä, että Kiina on asettanut jo aiemmin lukuisia pitkän aikavälin

tavoitteita, jotka ohjaavat kehitystä. Esimerkiksi teollisuuspolitiikkaa pitkälle tulevaisuuteen ohjailee jo vuonna 2015 julkaistu Made in China 2025 -ohjelma, jonka avulla Kiina pyrkii valikoiduilla korkean teknologian aloilla maailman johtavaksi maaksi. Vuonna 2017 asetettiin tavoitteeksi olla vuonna 2035 johtava maa innovaatioissa. Ehkä nämä ohjelmat ja kiihtyvä teknologiasota Yhdysvaltojen kanssa saivat nyt korostamaan aiempaa voimallisemmin tutkimus- ja kehitystoiminnan sekä innovaatioiden merkitystä.

Viisivuotissuunnitelmissa on tavattu asettaa numeerisia tavoitteita esimerkiksi talouden kasvattamiselle, tutkimus- ja kehitysmenoille, rakennettaville rautatiekilometreille tai vaikkapa maaseudun terveydenhuoltopalveluiden kattavuudelle. Tällä kertaa numeeriset tavoitteet loistavat poissaolollaan, tai ainakaan julkisesti sellaisia ei vielä asetettu.

Sen sijaan tavoitteet ovat epämääräisiä ja jättävät tulkinnan varaa. Kiina kertoo mm. pyrkivänsä siihen, että sen BKT asukasta kohti on vuonna 2035 samaa luokkaa kuin ”kohtalaisesti kehittyneissä maissa”. ”Kohtalaisesti kehittyneille maille” ei kuitenkaan ole kansainvälistä määritelmää ja voidaan vain arvailla mitä se tarkoittaa. Jos Kiina pyrkii samaan BKT:n tasoon asukasta kohti kuin esimerkiksi Puolassa, tämä edellyttäisi BKT:n vajaan 5 prosentin vuosikasvuvauhtia. Sen myötä Kiinan BKT:n pitäisi itseasiassa kaksinkertaistua 15 vuodessa, mikä olisi erittäin kova tavoite.

Olisi tervetullutta, jos tiukoista kasvutavoitteista luovuttaisiin, sillä ne ovat ohjanneet Kiinan talouspolitiikan fokusta pieleen viimeisen vajaan kymmenen vuoden ajan. Liian korkeaksi asetettu tavoite kaksinkertaistaa BKT vuodesta 2010 vuoteen 2020 pakotti Kiinan lyhytnäköiseen kasvun ylläpitämiseen jatkuvan elvytyksen keinoin. Sen myötä maa on velkaantunut pahoin ja investoinut valtavasti hankkeisiin, joiden kannattavuus on kyseenalainen. Edes tämä ei riittänyt vaan myös BKT:n kasvulukuja on pitänyt kaunistella, jotta tavoitteet täyttyvät.

On vaikea uskoa, että numeeriset tavoitteet olisi haudattu kokonaan, sillä ne ovat puolueelle tärkeä keino ohjata taloutta. Niistä luopuminen olisi kuitenkin hyvä askel eteenpäin suunnitelmatalouden rippeiden karistamisessa. Se antaisi enemmän tilaa harjoittaa kestävää talouspolitiikkaa sekä mahdollisuuden panostaa määrän sijaan talouskasvun laatuun.

Asiasanat

BOFIT, ilmastonmuutos, Kiina, talouskasvu, viisivuotissuunnitelma